

■ Låg inflation – inte bara ett svenskt fenomen

Inflationen är för närvarande låg i Sverige och i många europeiska länder. För att få perspektiv på inflationsutvecklingen i Sverige jämförs i denna fördjupning den svenska utvecklingen med utvecklingen i euroområdet och några andra länder. Under det senaste året har mönstret varit likartat i ett flertal länder med en minskning i ökningstakten i många undergrupper i konsumentprisindex. Särskilt tjänstepriserna har ökat långsamt det senaste året i både Sverige och euroområdet.

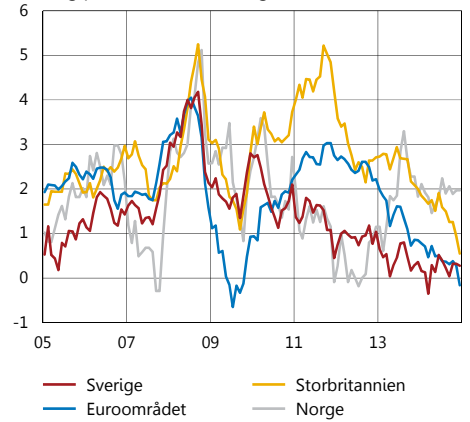
Inflationen har fallit i många länder

Inflationen har fallit i många europeiska länder under de senaste åren. I diagram A13 och diagram A14 jämförs inflationen i Sverige med inflationen i euroområdet, Storbritannien och Norge. Prisökningstakten har varit lägst i Sverige och i euroområdet och uppgick i december till 0,3 respektive -0,2 procent mätt med det EU-harmoniserade indexet för konsumentpriser (HIKP).³¹ Prisökningstakten var nära noll i Norge under 2012, men ökade därefter relativt snabbt och har under 2014 legat runt 2 procent.

Riksbankens bedömning är att den svaga efterfrågeutvecklingen är en viktig förklaring till att inflationen är låg både i Sverige och i euroområdet. Denna bedömning delas av till exempel ECB och EU-kommissionen.³² Och som Riksbanken tidigare framhållit har den låga efterfrågan medfört att företagen haft svårt att höja sina priser i samma takt som deras kostnader ökat.³³ Diagram A15 visar att ett lågt resursutnyttjande tycks vara förknippat med en låg inflation i många länder det senaste året. De flesta länderna har haft ett lågt resursutnyttjande samtidigt som inflationen varit låg. Och ju lägre resursutnyttjandet har varit desto lägre var inflationen 2014 generellt sett.

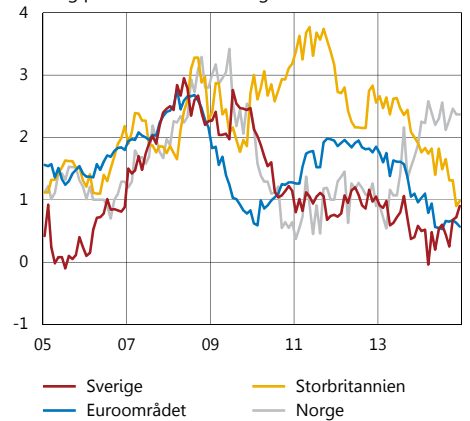
Det finns dock även andra viktiga förklaringsfaktorer till den låga inflationen, till exempel direkta effekter av importpriser och växelkurser. Att inflationen är relativt hög i Norge tycks delvis kunna förklaras av att Norge haft ett högre resursutnyttjande. Samtidigt har den norska kronan försvagats mot både euron och den svenska kronan. Inflationen föll något tidigare i Sverige än på andra håll och var lägre än i euroområdet under åren 2011 till 2012, trots att efterfrågeläget då var förhållandevis gynnsamt i Sverige. Att kronan förstärktes kraftigt mellan 2010 och 2012 är troligen en viktig förklaring till detta.

Diagram A13. HIKP
Årlig procentuell förändring

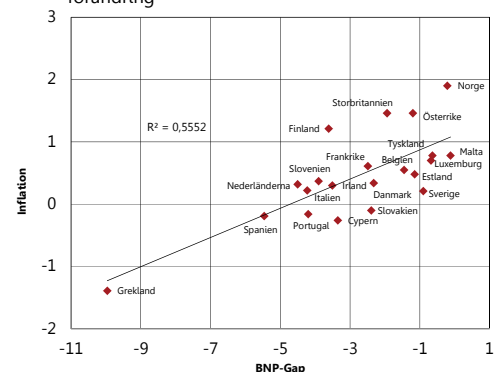
Anm. HIKP avser EU-harmoniserat index för konsumentpriser.
Källa: Eurostat

Diagram A14. HIKP exklusive energi
Årlig procentuell förändring

Anm. HIKP avser EU-harmoniserat index för konsumentpriser.
Källa: Eurostat

Diagram A15. BNP-gap 2013-2014 och HIKP 2014
I procent av potentiell nivå respektive årlig procentuell förändring

Anm. Den horisontella axeln visar genomsnittligt BNP-gap 2013 och 2014 (IMF:s uppskattning) och den vertikala genomsnittlig HIKP-inflation 2014. Prickarna visar länderna i euroområdet samt Sverige, Norge och Storbritannien. Siffror saknas för Lettland och Tjeckien. Linjen visar regressionslinjen för sambandet mellan BNP-gapet och inflationsnivån.

Källor: Eurostat och IMF

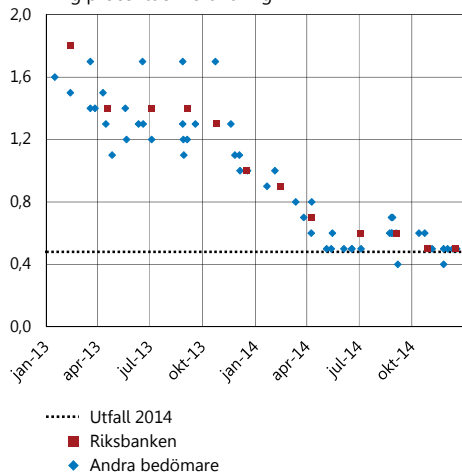
³¹ Harmoniserat index för konsumentpriser (HIKP) är ett index för jämförelser av inflationen i Europa. HIKP finns för alla EU länder plus Island, Norge, Schweiz och USA, samt även för EU respektive euroområdet som helhet. HIKP används som målvariabel för ECB:s penningpolitik. HIKP beräknas enligt harmoniserade regler för till exempel täckning, beaktande av nya produkter, uppdatering av produkturval, justeringar för kvalitetsförändringar samt indexformler för beräkningarna. HIKP skiljer sig från det svenska KPI på ett antal punkter. Posterna för egnahem ingår till största del inte i HIKP och metoden att beräkna indexet och prisutveckling för HIKP skiljer sig i viss mån från den i KPI.

³² Se till exempel "December 2014 Eurosystem Staff Macroeconomic Projections for the Euro Area" från ECB och "European Economic Forecasts, Autumn 2014" från EU-kommissionen.

³³ Se till exempel fördjupningen "Varför är inflationen låg?" i Penningpolitisk rapport, juli 2014 samt Apel, M., E. Fröhm, J. Hokkanen, C. Nyman och S. Palmqvist, "Varför har företagen inte höjt sina priser?", Ekonomiska kommentarer nr 4, 2014, Sveriges riksbank.

Diagram A16. Prognoser och utfall för KPIF-inflationen 2014

Årlig procentuell förändring

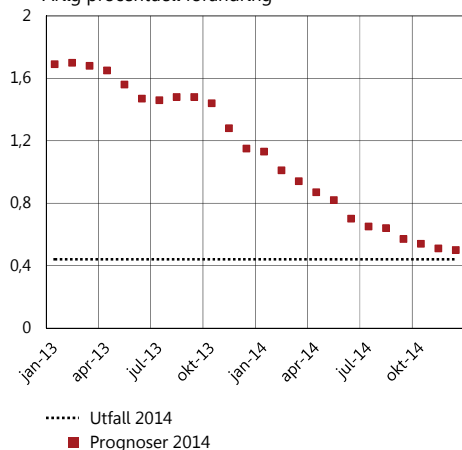

Anm. De andra bedömare som finns med i diagrammet är Finansdepartementet, Konjunkturinstitutet, Nordea, SEB, Handelsbanken, Svenskt näringsliv, Swedbank och LO.

Källor: Andra prognosmakare och Riksbanken

Diagram A17. Prognoser och utfall för HIKP-inflationen i euroområdet 2014

Årlig procentuell förändring

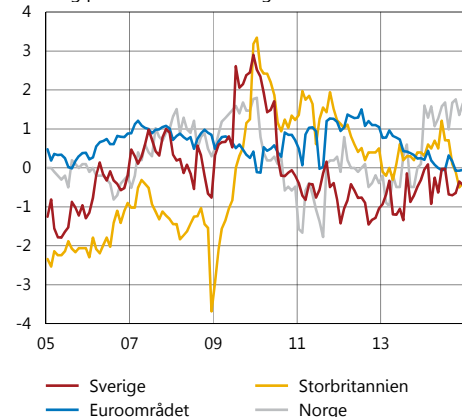

Anm. Avser den genomsnittliga prognoserna från drygt 20 prognosmakare.

Källor: Consensus Forecasts och Eurostat

Diagram A18. Varor exklusive energi och livsmedel

Årlig procentuell förändring

Anm. Utgör cirka 27 procent av HIKP.

Källa: Eurostat

Inflationen blev överraskande låg under fjolåret både i Sverige och i euroområdet i förhållande till såväl Riksbankens som andra bedömares prognoser. Diagram A16 och A17 visar att prognosmakarna successivt reviderat ned sina inflationsprognoser de senaste två åren.

Både Riksbankens och andra bedömares prognoser för KPIF-inflationen 2014 reviderades ned från drygt 1,5 procent i början av 2013 till cirka 0,5 procent i mitten av 2014. Prognoserna för inflationen i euroområdet reviderades ned till cirka 0,5 procent i slutet av 2014, från cirka 1,7 procent i genomsnitt i början av 2013.

Bred nedgång i inflationen

Inflationen var ungefär lika låg i euroområdet som i Sverige under 2014. Nedgången i prisökningstakten var bred och syns i de flesta länder i euroområdet och i de flesta undergrupper i HIKP. Detta framgår av den värmekarta som visas i tabell A3. Kolumnerna visar länderna i euroområdet samt Sverige, Norge, Danmark och Storbritannien. Raderna visar 33 undergrupper som tillsammans utgör det totala HIKP. Blå nyanser visar undergrupper som ökat långsammare 2014 än genomsnittet 2000–2013. Gula och röda nyanser visar tvärtom att undergruppen ökat ovanligt snabbt. Man kan generellt notera att färgskalan går mer i blå nyanser i de flesta länder vilket betyder att en majoritet av undergrupperna i HIKP har ökat ovanligt långsamt i en majoritet av länderna. Särskilt mycket blå nyanser syns till exempel i Grekland och Lettland medan nyanserna är mer gulröda i till exempel Norge, Finland, Österrike och Storbritannien.

Tabell A3: Värmekarta, undergrupper i HIKP i olika länder³⁴

	el	lv	si	sk	cy	ie	pt	ee	es	dk	it	se	lu	mt	fr	ch	be	de	nl	no	fi	at	uk
Mat	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Alkoholrika drycker	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Alkoholhaltiga drycker	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Tobak	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Kläder	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Skor	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Hyror	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Underhåll av bostad	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Andra bostadstjänster	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
El, gas & andra bränslen	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Möbler & inredning	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Hushållstextilier	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Hushållsapparater	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Glas, porslän & husgeråd	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Hus & trädgård	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Hushållsunderhåll	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Medicinska produkter	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Tjänster, öppenvård	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Sjukhus tjänster	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Inköp av fordon	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Driftkostnader	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Transporttjänster	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Posttjänster	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Telefon & fax	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Hemelektronik	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Rekreation och kultur, övr.	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Andra fritidsartiklar	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Fritids & kultur	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Tidningar, böcker	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Paketresor	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Utbildning	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Restauranger & hotell	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå
Diverse varor och tjänster	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå	blå

Anm. Blå nyanser visar att undergruppen ökat långsammare mätt som årlig procentuell förändring under 2014 jämfört med den genomsnittliga årliga procentuella förändringen under åren 2000 till 2013. Ju mörkare blå nyans desto större negativ avvikelse och ju mörkare röd nyans desto större positiv avvikelse. Länderna är ordnade så att länder med mest blå nyanser syns till vänster. Länderna som jämförs är länderna i euroområdet samt Sverige, Danmark, Norge och Storbritannien.

Källor: Eurostat och Riksbanken

³⁴ Länderförkortningarna i kolumnrubrikerna utläses enligt följande: el=Grekland, lv=Lettland, si=Slovenien, sk=Slovakien, cy=Cypern, ie=Irland, pt=Portugal, ee=Estland, es=Spanien, dk=Danmark, it=Italien, se=Sverige, lu=Luxemburg, mt=Malta, fr=Frankrike, ch=Tjeckien, be=Belgien, de=Tyskland, nl=Nederländerna, no=Norge, fi=Finland, at=Österrike och uk=Storbritannien.

Det är vanligt att dela upp HIKP i huvudgrupperna varor exklusive energi och livsmedel, tjänster, livsmedel och energi. Diagram A18 visar årlig procentuell förändring i priserna för varor exklusive energi och livsmedel i Sverige tillsammans med mot-svarande siffror för euroområdet, Norge och Storbritannien. I Sverige har priserna fallit mätt i årlig procentuell förändring sedan 2010, men takten i prisfallet har blivit allt långsammare sedan i mitten på 2012. I euroområdet har prisförändringstakten däremot dämpats sedan mitten av 2012 till ungefär samma nivå som i Sverige. Utvecklingen i Norge har liknat den i Sverige över tid. Under 2014 har dock priserna ökat betydligt snabbare i Norge.

Varupriserna ökar normalt långsammare än tjänstepriserna då produktiviteten tenderar att öka snabbare i varuproducerande branscher. I varuprisaggregatet ingår till exempel priser för hemelektronik. Dessa faller vanligen i pris eftersom till exempel tv-apparater och datorer tenderar att bli både mer avancerade och billigare över tid (se diagram A19).³⁵ Prisfallen har pågått kontinuerligt i de flesta länder och har inte accentuerats på senare tid.

Diagram A20 visar prisförändringen för *tjänster* i Sverige och i andra ekonomier. Utvecklingen i Sverige har under de senaste åren varit ganska likartad den i euroområdet som helhet. Under slutet av 2013 till i slutet av 2014 var dock prisökningstakten något långsammare i Sverige. I Norge har ökningstakten varit mer volatil och under de senaste åren ser man en uppåtgående trend. Jämfört med Sverige har prisökningstakten på tjänster genomgående legat på en högre nivå i Storbritannien. Liksom i Sverige och euroområdet har prisutvecklingen dock uppvisat en nedåtgående trend på senare år.

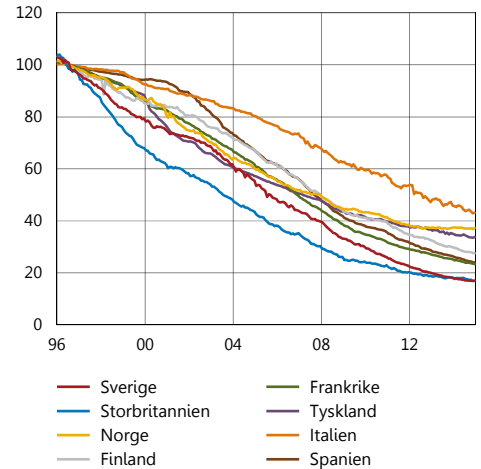
Förändringstakten i priset på flygresor ingår bland tjänstepriserna och har varit volatil i Sverige de senaste åren och påverkat utvecklingen av den totala HIKP-inflationen, trots att den bara utgör drygt 1 procent.³⁶ Förändringstakten i priset på flygresorna i Sverige uppgick i början av fjolåret till cirka -20 procent och i december till cirka 7 procent (se diagram A21). En liknande förändring syns i Norge under fjolåret. I Storbritannien och euroområdet har prisförändringstakten varit mindre volatil det senaste året.

Nedgången i ökningstakten i tjänstepriserna är bred. Tabell A4 visar att färgskalan går mer i blå nyanser i de flesta länder vilket tyder på att en majoritet av undergrupperna i tjänsteprisaggregatet har ökat ovanligt långsamt i en majoritet av länderna. Särskilt mycket blå nyanser syns till exempel i Slovakien och Grekland medan nyanserna är mer gulröda i till exempel Danmark och Belgien.

³⁵ När statistikmyndigheter mäter hur priserna ändras behöver ofta kvalitetsförändringar hanteras. Tv-apparater, datorer och andra produkter kommer hela tiden i nya modeller. Vid byte från en modell till en annan försöker statistikmyndigheten skilja på hur mycket av prisförändringen som beror på att kvaliteten har förändrats. Detta kan innebära att det uppmätta priset faller när en vara kommer i en ny mer avancerad modell, även om priset skulle vara detsamma.

³⁶ De senaste åren har volatiliteten i index för utrikes resor ökat i Sverige vilket hänger samman med att Statistiska centralbyrån 2012 ökade urvalet av resor och inkluderade fler lågprisflygbolag i beräkningen av index.

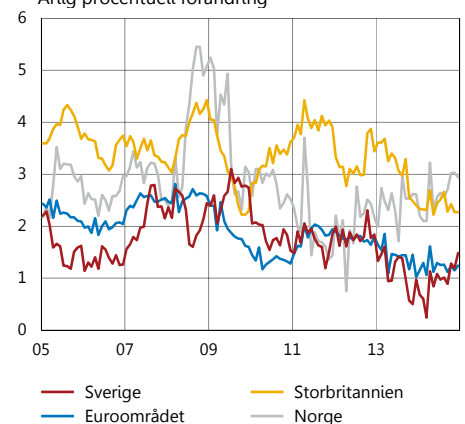
Diagram A19. Priser på hemelektronik
Index 1996=100

Anm. Avser index för delgruppen "Audio-Visual, Photographic & Information Processing Equipment" i HIKP vilket utgör cirka 1,5 procent av HIKP.

Källa: Eurostat

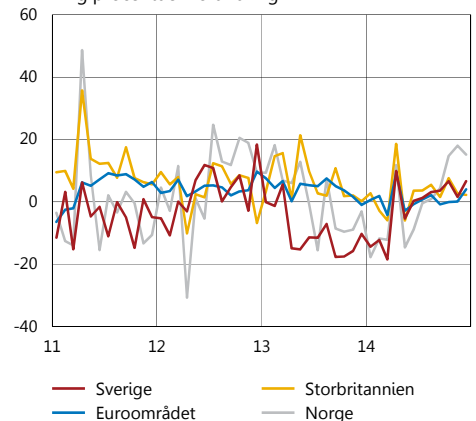
Diagram A20. Tjänster
Årlig procentuell förändring

Anm. Utgör cirka 42 procent av HIKP.

Källa: Eurostat

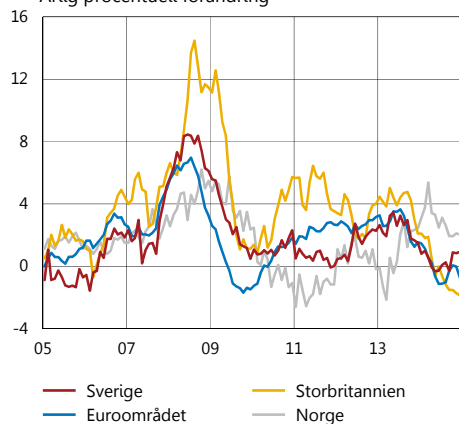
Diagram A21. Flygresor
Årlig procentuell förändring

Anm. Utgör drygt 1 procent av HIKP.

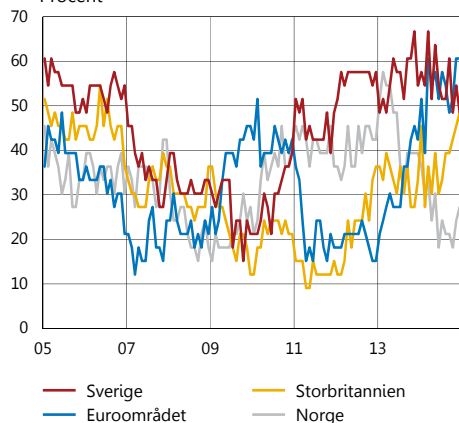
Källa: Eurostat

Diagram A22. Livsmedel
Årlig procentuell förändring

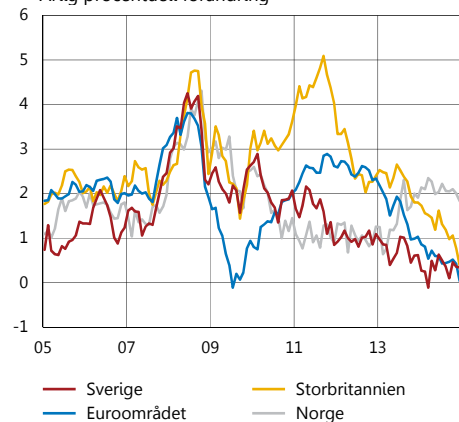
Anm. Utgör cirka 20 procent av HIKP.
Källa: Eurostat

Diagram A23. Andel priser som ökar långsammare än 1 procent
Procent

Anm. Bygger på HIKP uppdelat i 33 undergrupper.
Källor: Eurostat och Riksbanken

Diagram A24. Mått på underliggande inflation
Årlig procentuell förändring

Anm. Diagrammet visar ett inflationsmått där de 7,5 procent högsta och de 7,5 procent lägsta prisförändringarna vägts ur. Beräkningarna bygger på HIKP uppdelat i 33 undergrupper.
Källa: Eurostat och Riksbanken

Tabell A4: Värmecharta, tjänstepriser i HIKP i olika länder

	sk	el	ee	es	lv	si	pt	ie	lu	dk	it	nl	se	cy	mt	uk	ch	no	fr	at	de	be	
Klädvård																							
Hyror																							
Sophämtning																							
Avloppsvatten																							
Andra bostadstjänster																							
Reparation, hushållsapparater																							
Hushållstjänster																							
Medicinska tjänster																							
Tandläkartjänster																							
Sjukhusvård																							
Underhåll av fordon																							
Andra transporttjänster																							
Passagerartransport med järnväg																							
Passagerartransport på landsväg																							
Passagerartransport med flyg																							
Passagerartransport på vatten																							
Kombinerad passagerartransport																							
Ovriga köpta transporttjänster																							
Posttjänster																							
Telefontjänster																							
Fritids- och idrottsverksamhet																							
Kulturella tjänster																							
Paketresor																							
Utbildning																							
Restauranger, kaféer																							
Personalmatsalar etc.																							
Inkvarteringstjänster																							
Frisör-, skönhetsalonger																							
Sociellt skydd																							
Försäkringar, bostad																							
Försäkringar, hälsa																							
Försäkringar, transporter																							
Ovriga finansiella tjänster																							
Ovriga tjänster																							

Anm. För länderkoder, se fotnot till tabell A1. Blå nyanser visar att undergruppen ökat långsammare mätt som årlig procentuell förändring under 2014 jämfört med den genomsnittliga årliga procentuella förändringen under åren 2000 till 2013. Ju mörkare blå nyans desto större negativ avvikelse och ju mörkare röd nyans desto större positiv avvikelse. Länderna är ordnade så att länder med mest blå nyanser syns till vänster. Länderna som jämförs är länderna i euroområdet samt Sverige, Danmark, Norge och Storbritannien.
Källor: Eurostat och Riksbanken

Diagram A22 visar prisförändringen för *livsmedel*. Under senare år har prisutvecklingen varit tydligt långsammare i Sverige än i Norge. Utvecklingen i Sverige har varit lik den i euroområdet som helhet. Prisutvecklingen i Sverige har också varit lik den i Storbritannien det senaste året, men har legat på en annan genomsnittlig nivå över tid.

Andelen priser som ökar långsamt har blivit större i de flesta länder, vilket också illustrerar att nedgången är bred (se diagram A23). Sverige, euroområdet och Storbritannien har likartade trender, men prisdämpningen tycks ha kommit igång tidigare i Sverige. I Norge ser man istället en nedgång i andelen priser som ökar långsamt sedan 2013. Även andra typer av mått på underliggande inflation indikerar att det inte är någon enskild undergrupp som ligger bakom nedgången i inflationen i vare sig Sverige, euroområdet eller Storbritannien (se diagram A24).

Låg inflation – inte bara ett svenskt fenomen

Sammanfattningsvis är inflationen låg och har utvecklats på ett likartat sätt i Sverige och euroområdet det senaste året. Den låga inflationen hänger bland annat samman med ett förhållandevis lågt resursutnyttjande vilket avspeglas i att nedgången har varit bred och syns i många länder och i många undergrupper i HIKP. Särskilt tjänstepriserna har ökat långsammare än normalt i Sverige och i många andra europeiska länder det senaste året. I Norge är inflationen inte lika låg och har istället stigit det senaste året, troligen till följd av att resursutnyttjandet är förhållandevis högt och att den norska kronan har försvagats.